Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γλάσο τό, 'Αθῆν.—Νέα Μαγειρ. Φέξη, 22 Νέα Ζαχαροπλ. 98.

'Εκ τοῦ Γαλλ. *glace* = ἐπίστρωμα λεῖον καὶ λαμπρὸν ἐκ σακχάρεως καὶ τοῦ λευκοῦ τοῦ ὠοῦ χρησιμοποιούμενον πρὸς ἐπικάλυψιν γλυκισμάτων, εἶδος γλυκοῦ.

1) Εἶδος μαρμελάδας Νέα Ζαχαροπλ., 98. **2)** Φοντάν, ἤτοι σακχαρωτὸν διαλυόμενον εὐχερῶς ἐντὸς τοῦ στόματος Αθῆν.

γλάσσω Χίος (Καρδάμ. κ.ἀ.)

Πιθαν. ἐκ τοῦ μεταγν. **γλάπτω*, διὰ τὸ ὁπ. βλ. τὸ παρ' 'Ησυχ. «*γλάμπτειν· πίνειν*».

'Ορέγομαι, ἐπιθυμῶ τι βλέπων τοῦτο ἀπό τινος ἀποστάσεως ἔνθ'ἀν.: *Βλέπω τὴ γυναῖκα καὶ τὴ γλάσσω* Χίος. *Τρῶν οἱ ἄλλοι κ' εὐτὸς κᾶ'ται ἀπὸ μακριὰ καὶ γλάσσει* Καρδάμ. *'Εγὼ θὰ τρώγω κ' ἐσὺ θὰ γλάσσῃς αὐτοῦ* αὐτόθ. Συνών. *γλείφομαι, γλειφτηρίζομαι, ξερογλείφομαι.*

γλάστρα ἡ, **(Ι)** κοιν. καὶ Πόντ.('Ινέπ.) Τσακων. (Μέλαν. Χαβουτσ.) *γοάστρα ἁ*, Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ.) *γλάστρος* ὁ, Κρήτ. Μύκ. Πελοπν. *κράστα* 'Απουλ.(Καστριν.)

'Εκ τοῦ οὐσ. *γάστρα*, ἐκ τοῦ ὁπ. δι' ἀντιμεταθέσεως ὁ τύπ. *γράστα*, ἐκ συμφύρ. δὲ τούτων ὁ τύπ. *γράστρα*, ὅθεν *γλάστρα* δι' ἀνομοιωτικὴν μεταβολὴν τοῦ πρώτου *ρ* εἰς *λ*. Βλ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 327. 2, 154. Διὰ τὸν τύπ. *γλάστρος* βλ. τὸν ἀνάλογον *γάστρος* εἰς λ. *γάστρα*. 'Ο τύπ. *γλάστρα* καὶ εἰς Δουκ.

1) Πήλινον συνήθως ἀγγεῖον ἢ θραῦσμα τούτου, ἀλλὰ καὶ ξύλινον ἢ μετάλλινον ἢ καὶ ἐκ πλαστικῆς ὕλης, διαφόρων σχημάτων, μετ' εὐρέος χώρου διὰ τὸ φύτευμα ἀνθοφόρων φυτῶν κοιν. καὶ Πόντ. ('Ινέπ.) Τσακων. (Μέλαν. Χαβουτσ.): *'Αγόρασα γλάστρες γιὰ νὰ φυτέψω τὰ λουλούδια μου. Αὔριο θ' ἀγοράσω γλάστρες ἀπ' τὴ λαϊκή. Χτὲς ἔβαψα τὶς γλάστρες στὸ μπαλκόνι* κοιν. *"Εχου τοὺ χαγιάτ' γιομᾶτου γλάστρις* Εὔβ.(Αἰδηψ.) *"Εχ' 'ς 'ν αὐλὴ τ'ς ἕνα σουρὸ γλάστρις* 'Αλόνν. *Βγάνι 'τς γάστρις μὶ τὰ λουλούδια 'ς τοὺ χαιάτ' αὐτόθ. Μ' ἐκατσοῦτ'σε τσεῖ γλάστρε ὁ ἔξιφο* (μοῦ τσάκισε τρεῖς γλάστρες τὸ κατσίκι) Μέλαν. || Παροιμ.

Γιὰ χάρη τοῦ βασιλικοῦ ποτίζω καὶ τὴ γλάστρα

(ἐπὶ τοῦ ὠφελουμένου χάρις εἰς δεσμούς του πρὸς ἕτερον πρόσωπον λίαν εἰς ἡμᾶς ἀγαπητοῦ) Πελοπν. (Γαργαλ.)

Γιὰ χάρη νδοῦ βασιλικοῦ πίν-νει ἡ γλάστρα τὸ ν-νερὸ (ταυτόσ. μὲ τὴν προηγουμ.) Κῶς (Πυλ.) Αἱ παροιμ. εἰς παραλλαγ. καὶ ἀλλαχ. || "Ασμ.

'Απόψε τὰ μεσάνυχτα ποὺ βασιλεῦαν τ' ἄστρα
μοῦ κλέψαν τὸ βασιλικὸ μὲ τὴ γυαλένια γλάστρα
Κύθηρ. Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ.) κ.ἀ.

'Αξιοπαινεμένη γλάστρα | μὲ τὰ λούλουδά σου τ' ἄσπρα ἀγν. τόπ.

Τὸ πρόσωπό σ' εἶν' οὐρανὸς καὶ οἱ ἐλιές σου τ' ἄστρα
καὶ τὰ σγουρά σου τὰ μαλλιὰ γαζία μέσ' 'ς τὴ γλάστρα
Μ. Λελεκ., 'Επιδόρπ., 113.

Βάνει καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ βασιλικὸ 'ς τὶς γλάστρες (μοιρολ.) Πελοπν. (Σκορτσιν.)

"Ε, Κώστα, γλάστρα τοῦ σπιτιοῦ | καὶ βιόλα τοῦ πανεθυριοῦ
μᾶς τὸν ἐσάλεψες τὸ νοῦ

(μοιρολ.) Πελοπν. (Μάν.) 'Η σημ. καὶ παρὰ Δουκ. εἰς λ. *γάστρα*. Συνών. *ἀλτάνα* **4**, *γάστρα, πιτέρι*. **β)** Πήλινον ἐλαιοδόχον πλατύστομον σκεῦος χωρητικότητος 15-20 ὀκάδων "Ανδρ. (Κόρθ.): *"Εκανα πενῆγα βότες λάδι, ξέχωρα τὴ γλάστρα*. **γ)** Πήλινον ἢ μεταλλικὸν δοχεῖον, ἀναλόγου πρὸς τὸ διὰ τὴν ἐμφύτευσιν ἀνθέων σχήματος, κατάλληλον εἰς ποικίλας προχείρους χρήσεις, ὡς εἰς τὴν κένωσιν ἐντὸς αὐτοῦ ὕδατος διὰ τὸ πότισμα ζώων, εἰς τὴν διήθησιν ὕδατος ἀναμεμειγμένου μετὰ τέφρας καὶ προοριζομένου διὰ τὴν κατασκευὴν σάπωνος, εἰς τὴν ἐκ κηρηθρῶν ἔκθλιψιν τοῦ μέλιτος, εἰς τὴν ἀποπάτησιν κ.τ.τ. 'Αλόνν. "Ηπ.(Θεσπρωτ.) Θάσ. Κέως Κεφαλλ. ('Αργοστόλ.) Κύθν. Μακεδ. (Βλάστ.) Μεγίστ. Παξ. Προπ.('Αρτάκ.) κ.ἀ. **2)** Μεταφ.,εἶδος κεντήματος, ἔχον προφανῶς σχῆμα *γλάστρας* Κῶς (Πυλ.) Μακεδ. Νίσυρ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) **3)** Τμῆμα τοῦ *μαγγάνου* Λεξ. Βλαστ. 294. **4)** Πόρος, διέξοδος Λέσβ.(Μανταμᾶδ. κ.ἀ.): *Τὰ σουριάσαν οὔλα τὰ πρόβατα. 'Ανοίξαν τ' γλάστρα τσὶ τραύηξι τοὺ τζουβανέλ', γιὰ νὰ τὰ βουστσήσ'* Μανταμᾶδ. Συνών. *διαπόρι, ἐμπασιά, πορειά, πορί, πορόπορτι, πόρος*. **5)** Διακλάδωσις τῆς κεντρικῆς αὔλακος διὰ τῆς ὁποίας διοχετεύεται εἰς μικροτέρας τοιαύτας τὸ πρὸς ἄρδευσιν ὕδωρ Εὔβ. (Γραμπ. Κάρυστ.) Πελοπν. (Αἰγιάλ. Καλάβρυτ. Καρυὰ Κόρινθ. Τρίκκ. Φεν.) Πόρ. Στερελλ.: *Μοῦ κόπηκε ἡ γλάστρα κι ἄργησα νὰ ποτίσω* Πόρ. *Τραυάω γλάστρα νὰ βγάλω τὸ νερὸ νὰ ποτίσω* Γραμπ. *"Εκοψα νιὰ γλάστρα νὰ πάῃ κάτω τὸ νερὸ* Καρυὰ Κόρινθ. *Φέρ' τὴ τζάπα ν' ἀλλάξουμε γλάστρα* αὐτόθ. *"Αντε φτειάξε τὶς γλάστρες γιὰ νά 'ρθῃ τὸ νερὸ* Κάρυστ. *Τὸ νερὸ ἔγινε γλάστρες* (διεμοιράσθη εἰς μικροὺς ποτιστικοὺς αὔλακας) Κορινθ. Συνών. *γύρισμα, καταπότης, ὁρκός*. **6)** Εἶδος παιδιᾶς Φιλολογ. 'Ακρόπολ., 1, 947.

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γλάστρα* Νίσυρ. Πελοπν.(Μεσσην.) *Γάστρα* Μακεδ.(Νάουσ.) *'Σ τῶ Γλαστρῶνδὴμ βέζ-ζούλα* Τῆλ. *Γλάστρος*, ὁ, Μύκ.

γλάστρα ἡ, **(ΙΙ)** "Ηπ.(Ξηροβούν. Πάργ. Πλάκ.) Κέρκ. Κύθηρ.

'Εκ τοῦ 'Ιταλ. *lastra*. Τὸ ἀρχικὸν *γ* ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ *γλάστρα* **(Ι)**.

'Ο ὑαλοπίναξ παραθύρων ἢ θυρῶν ἔνθ' ἀν.: *Μοῦ 'σπασες μιὰ γλάστρα* Κύθηρ.

γλάστρα ἡ, **(ΙΙΙ)** ἀμάρτ. *ἐγλάστρα* Νάξ.('Απύρανθ.)Σῦρ.

'Εκ τοῦ 'Ιταλ. *guasta*, θηλ. τοῦ ἐπιθ. *guasto*. Τὸ ἀρχικὸν *γ* ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ *γλάστρα* **(Ι)**.

Κρημνισμένον τμῆμα ἀναλημματικοῦ τοίχου χωραφίων ἔνθ' ἀν.: *Πέρυσι τὴν ἐχτίσαμε δὴν ἐγλάστρα* Νάξ. ('Απύρανθ.) *Ν' ἀνεχτίσῃς κ' ἐκεῖνες τσὶ πέτρες ἐκεῖ 'ς τὴν ἐγλάστρα* αὐτόθ.

γλαστράδα ἡ, Χίος('Εγρηγόρ.Κουρούν.κ.ἀ.) *γλαχτρά'α* Χίος (Πισπιλ.) *ἐγλαστράδα* Χίος ('Εγρηγόρ. Κουρούν. κ.ἀ.) *ἐγλαστράα* Χίος (Πισπιλ.)

'Εκ τοῦ 'Ιταλ. *guastata* = κατεστραμμένη.

'Αναλημματικὸς τοῖχος ἐπικλινῶν χωραφίων κρημνισμένος Χίος ('Εγρηγόρ. Κουρούν. Πισπιλ. κ.ἀ.): *Πάω νὰ χτίσω μιὰν ἐγλαστράδα* Κουρούν. *Πᾶρε ἐργάτες τᾶαὶ πάαιν-νε νὰ χτίσῃς τὲς ἐγλαστά'ες τῶμ πεζουλῶν 'ς τὸν 'Αχλαδιῶνα* Πισπιλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ